І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 86. ДЖЕРЗИ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 7-го ТРАВНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 7, 1958 No. 86. VOL. LXV.

БРЕДЛІ І РАДФОРД ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ РІШУЧЕ ЗА РЕОРГАНІЗАЦІЮ ПЕНТАҐОНУ

Вашинґтон. — Генерал армії Омар Н. Бледлі й адмірал Артур В. Радфорд, колишні голови об'єднаних шефів штабу ЗДА, переслухувані в палатній комісії для справ збройних сил в понеділок дня 5 травня ц. р. висловилися рішуче за здійснення пропозицій през. Айзенгавера в справі реорганізації Пентаґону. Адмілар Радфорд, що подався до димісії з головства об'єднаних шефів штабу після чотирьох років служби, заявив навіть, що згідно з його досвідом, плян реорганізації Пентаґону, запропонований през. Айзенгавером, є ще невистачальний і не відповідає всім оборонним потребам ЗДА на дальшу мету. Цей плян, на його думку, треба вважати тільки першим кроком в реорганізації оборонної системи ЗДА в обличчі незвичайних вимог і конечностей, що їх ставить перед американською нацією сучасна і майбутня ситуація в світі. Комісія для справ збройних сил працює під сучасну пору над передаґуванням урядового проєкту в справі реорганізації Пентаґону в тому напрямі, щоб злагіднити його в більшій мірі з існуючими законами і постановами. Представники уряду, які зізнавали досі в цій справі у згаданій палатній комісії, висловилися проти поправлювання урядового законопроєкту про реорганізацію, заявляючи, що уряд може погодитися тільки на незначні зміни, тим більше, що первісний проєкт урядових пропозицій, опрацьований Бюджетовим Бюром, був передаґований уже шість разів ще перед тим, заки його передано на розгляд Конґресу. Ген. Бредлі, що був головою об'єднаних шефів штабу в роках 1949-1953, висловився під час своїх зізнань в комісії проти дотеперішнього окремішнього адміністрування поодиноких збройних сил і водночас за тим, щоб секретар оборони одержав ширші повновласті в координувані дій і завдань збройних сил ЗДА, зокрема, щоб він мав змогу перекидати деякі з цих завдань з однієї збройної сили на другу. Так же само ген. Бредлі заявився за тим, щоб секретар оборони мав право робити деякі рішення без попереднього узгіднення із Конґресом. Водночас із цим ген. Бредлі заявив, що він не бачить ніякої загрози в тому, що поширення компетенцій секретаря оборони приведе до скріплення „диктаторської влади" в Пентаґоні. Ще рішучіше за конечністю реорганізації висловився адм. Радфорд, який заявив, що новий закон в цій ділянці дасть змогу кращої координації зусиль оборонних засобів і зусиль ЗДА на випадок війни і водночас і з цим уможливить координацію і співпрацю збройних сил в ділянці наукових дослідів і розвитку нових родів зброї.

Фінлеттер — за повне об'єднання всіх родів зброї під одним секретарем

Ню Йорк. — Колишній секретар оборони під час президентури Гаррі С. Трумана в 1950-53 рр. Томас К. Фінлеттер промовляв на сніданку після св. Причастя членів Товариства св. Юрія при поліційному департаменті і заявив, що найкраще було б вповні об'єднати всі роди зброї під одним секретарем оборони. Один секретар оборони мав би бути відповідальним лише перед Конґресом і Президентом. Фінлеттер сказав, що коли б здійснилася його пропозиція, то не було б місця на окремих шефів штабу, бо тоді були б зовсім об'єднані армія, фльота і летунство. На думку Фінлеттера, це був би болючий крок для окремих родів зброї, але він є конечний зогляду на модерну зброю і на загрозу для цієї країни збоку СССР. Один секретар оборони повинен бути „босом" в ділянці оборони країни, подібно як існує один держ. секретар і по одному секретареві для всіх інших департаментів.

Сенат не хоче допустити до надання права стейту Алясці

Вашинґтон. — Демократичний сенатор з Айдаго Френк Чирч у своїй промові в Сенаті виступав в обороні надання права стейту території Аляски і заявив, що деякі сенатори повинні залишити той страх, який вони мають від двох нових сенаторів, які збільшили б число сенаторів до 98-ох і тим способом порушили б теперішню рівновагу в Сенаті. „Ми повинні на цій сесії ухвалити законопроєкт про право стейту Алясці, не зважаючи на те, що мале число мешканців Аляски дістане аж 2-х сенаторів, стільки саме, скільки має населення великих стейтів," — казав сенатор. Інші сенатори противляться допущенню Аляски, бо збільшення числа сенаторів до 98-х обезцінить теперішні сенаторські голоси, а в деяких важливих справах два голоси мають велику вартість. 14-го травня Палата Репрезентантів має почати вирішувати справу надання права стейту Алясці, а після того цю справу мав би вирішити Сенат.

ГЕН. БРЕДЛІ В КОМІСІЇ ДЛЯ СПРАВ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Кол. голова об'єднаних шефів штабів ген. Омар Бредлі (ліворуч) конферує з головою комісії Палати Репрезентантів для справ збройних сил конґресменом Карлом Винсоном з Джорджії у справі реорганізації Пентаґону.

МАНІТОБСЬКИЙ УРЯД ПОГОДИВСЯ НА ЗБУДУВАННЯ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ ПЕРЕД БУДИНКОМ ПАРЛЯМЕНТУ У ВІННІПЕҐУ

Вінніпеґ. — Президія Комітету Українців Канади вирішила відзначити спеціяльними урочистостями 100-річчя з дня смерти Тараса Шевченка, що припадає на 1961 рік. Центральна урочистість з цього приводу відбудеться у Вінніпеґу. КУК, перебираючи на себе в цій справі обов'язок головного організатора, вирішив поставити у Вінніпеґу величавий пам'ятник Тарасові Шевченкові. Вліті 1961 року буде відкриття того пам'ятника. Цей пам'ятник має стати на площі перед парляментом Манітоби. На це КУК одержав уже згоду уряду провінції Манітоба. З цієї нагоди буде великий всеукраїнський здвиг у Вінніпеґу. В ньому мали б узяти організовану участь десятки тисяч українців „від моря до моря", а також делеґації українців із інших країн, представники університетів і наукових установ, офіційні представники Британської Корони й федерального уряду, парляменту, сенату, провінціяльних урядів і леґіслятур. У рамках того масового здвигу окреме місце призначене для української молоді, що виступить в організованих рядах під проводом своїх молодечих організацій.

ДЕЛЕҐАТИ НА КОНВЕНЦІЮ УНС З РАЧЕСТЕРУ ВІДБУЛИ НАРАДИ

Рачестер, Н. И. — У слід за рядом інших округ, делеґати на найближчу Конвенцію Українського Народного Союзу також з Рачестеру і округи відбули свої передконвенційні наради, обміркувавши та устійнивши ряд справ, що їх вони видвигнули чи будуть обстоювати на Конвенції. Нарадами, які відбулись в неділю 4-го травня, та в яких взяло участь 19 з усіх 25 делеґатів з Рачестеру, Бофало, Сиракюз і Оборн, проводив головний радний Василь Гусар, а секретарював п. Михайло Малинівський, секретар і делеґат 437-го Відділу. Приявний на нарадах гол. предсідник УНС Д. Галичин ствердив, що організаційні підсумки за останні міжконвенційні чотири роки виказують, що Рачестер і округа, збільшили кількість свого членства в УНС з 4,543 на 4,932 члени, отже на приблизно 9%, і зайняли друге місце в організаційних успіхах. Перше місце здобуло Шикаґо, збільшивши кількість свого членства в УНС на приблизно 12%, а третє Клівленд і Филаделфія із 7 і пів відсотка. Між Відділами УНС Рачестеру і округи на перше місце в організаційних успіхах вибився 316-ий Відділ, що збільшився на 110 членів, до чого у великій мірі причинився делеґат того Відділу на найближчу Конвенцію УНС п. Вол. Гавриляк, покликаний Екзекутивним Комітетом УНС до конвенційної статутової комісії. Між обговорюваними справами була і справа „Свободи" та видань УНСоюзу, при чому п. Д. Галичин пригадав здивування представника місцевої американської газети „Рачестер Таймс" на відбутому раніше в тому ж дні спільному свяченому, влаштованому Відділами ОДВУ і споріднених організацій, який взагалі не міг збагнути, як сьогодні можна видавати газету за два центи, бо стільки платить за „Свободу" члени УНСоюзу. Згаданий представник рачестерського „Таймсу" висловив своє здивування, нав'язуючи до промови п. Д. Галичина про значення і вартість „Свободи" не тільки для УНСоюзу і української спільноти в Америці та Канаді, але і для української визвольної справи взагалі.

Суезький канал буде відкритий під час війни

Москва. — Єгипетський президент Ґамаль Абдель Нассер запевнив совєтських правителів, що Суезький канал буде відкритий для кораблів усіх країн однаково за миру, як за війни — довідались закордонні журналісти в Москві від членів єгипетсько-сирійської делеґації. Нассер об'їздить тепер різні совєтські республіки. Він повернеться ще до Москви для підписання офіційного комунікату, що його вже ніби зладжено. Дехто з членів його делеґації залишиться в Москві після його від'їзду, задля виготовлення подробиць торговельної і культурної умови. Між іншим, Нассер буцімто настоював на пристосуванні дотеперішніх єгипетських і окремих сирійських договорів з СССР до нового стану, коли Єгипет і Сирія становлять уже лише одну З'єдинену Арабську Республіку. Большевики погодились на це, як також — з неприхованою радістю — на „поширені культурні зв'язки".

ЗДА відкинули „плян Рапацького" про „відатомізовану" Середню Европу

Варшава. — Американський амбасадор у Варшаві Джекоб Д. Бім передав в останню суботу 3-го травня польському міністрові закордонних справ Адамові Рапацькому ноту, яка формально була відповіддю на комуно-польську ноту з 14 лютого ц. р. в якій пропонувалось створення в Середній Европі смуги, вільної від атомової зброї та ракетних баз. Цей плян, що його вперше запропонував був польський міністер Рапацький на Генер. Асамблеї ОН, дістав від нього назву „пляну Рапацького". Американська нота висловлює признання Рапацькому за його добру волю причинитися до поменшення теперішнього міжнародного напруження і встановлення тривкого миру, але по суті відкидає цей плян. ЗДА звертають увагу, що в тому пляні не говориться про такі найважливіші речі, як узагалі дальша продукція атомового матеріялу та міжнародне розброєння під контролею. Встановлення проєктованої „відатомізованої" смуги в Середній Европі не перешкодило б вибухові війни, бо при сучасній техніці вона не була б бар'єром проти аґресора. Тому мир чи війна далі залежали б виключно від доброї волі Совєтів. Позбавлена атомової зброї західньо-німецька армія відразу опинилась би у куди гіршій ситуації в обличчі величезної переваги совєтських наземних військ. Крім цього, „плян Рапацького" не ліквідує головної причини европейського напруження, якою є поділ Німеччини, а, навпаки, той поділ закріплює.

Громадянська війна в Індонезії наблизилась до кінця

Якарта. — Війська центрального уряду в Індонезії зайняли столицю революційного уряду на острові Суматрі Бікіттінґі. Цю операцію переведено однаково суходільними військовими відділами, як парашутистами. Битва за Суматру розпочалась 12 березня, коли центральний уряд вислав проти революціонерів на Суматрі парашутні з'єднання, що зайняли спершу Паканбару в центральній Суматрі. Повстання проти центральної влади президента Сукарна почались формально 15 лютого ц. р. з проголошенням створення революційного уряду на Суматрі під головуванням д-ра Правіранеґари. У часописах нема згадки про схоплення будь-кого з видатних повстанських військовиків чи членів революційного уряду. Командант повстання полк. Гуссейн буцімто переїхав на острів Селебес, який став тепер осередком повстання. Знавці індонезійських відносин не виключають довшого періоду партизантки, проте з обсадженням всіх важливіших міст на Суматрі громадянська війна фактично кінчається. Зате повстанці дістали у поміч невідоме число літаків невідомого походження, які нищать головно нафтові транспорти, головне джерело прибутку індонезійського уряду. Президент Сукарно і його прем'єр Дюанда недвозначно оскаржували націонал-китайських та американських „авантюристів", які віддались на послуги протикомуністичним революціонерам.

Бомба на Цеппелін-штрассе в Мюнхені ще далі димить

Мюнхен. (Д-р Ю. Студинський) — Замах на українського редактора п. Данила Чайківського знайшов дивоглядний відгук на сторінках німецької брукової преси. Врештою, це не вперше. Замість нападати на тих людей, які пересилають невинним людям бомби, атака йде на тих, які ці бомби отримують. Як відомо, редакція „Шляху Перемоги" знаходиться при Цепеліштрассе ч. 67, а це українське середовище має у своїй власності сутерени, де приміщена друкарня, партер, де має свої домівки редакція „Шляху Перемоги", та перший поверх, де знаходяться бюра. Дальші поверхи займають приватні німецькі особи, які є власниками своїх мешкань, подібно як і таким власником є „Шлях Перемоги". Ці німецькі співвласники дому, налякані бомбовим атентатом, створили окреме „оборонне" товариство, домагаючись, „щоб німецька влада рятувала їх перед загибіллю". Це з людського становища може бути і зрозуміле, якби не була в цьому виразна акція, яка спрямовує своє вістря проти чужинців, що живуть у Німеччині. Перед кількома роками, коли вбили бомбою словацького міністра Черника, німецька брукова преса теж повела нагінку не на атентатчика, але на пам'ять людини, яка згинула за свої переконання на мюнхенському бруку. Українське громадянство приймає спокійно ці всі несправедливі атаки, бо воно переконане, що живе у правовій державі. Це саме українське громадянство є переконане, що німецька поліція вкінці вислідить тих, хто розправляється бомбами з людьми, які стоять на антибольшевицькому становищі.

Німецькі льокатори при Цепеліштрассе впевняють, як це пише німецька преса, що вони були ошукані, бо вони думали, що ця друкарня друкує тільки молитовники і Св. Письмо, а тим часом вони бачать, що мешканцями цього дому є і „небезпечні" політики. Очевидячки, в страха можуть бути і великі очі, а домагання цих німецьких співвласників дому, щоб закрити друкарню і редакцію „Шляху Перемоги", а згляднo, щоб ці установи викинути з цього будинку, не мають ніяких правних основ. Все ж таки вони роблять заколот і метушню, а всім українським установам і громадянам дають теж і дороговказ, що українським політичним емігрантам не вільно забувати, що вони живуть на вулькані та що є ворожі чинники, які всіма силами змагають до того, щоб їх або фізично знищити, або здискредитувати в очах німецького громадянства.

МОСКВА ЗАПЕВНЯЄ, ЩО ХОЧЕ КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ" -- НАТО НЕ ПРОТИВИТЬСЯ

Копенгаґа. — У першому дні триденної конференції міністрів закордонних справ 15-х країн НАТО в столиці Данії Копенгазі (Копенгаґені), керівники закордонної політики зорганізованого Заходу заявили своє бажання і рішення змагати до того, щоб східньо-західня конференція голів урядів відбулася не зважаючи на „процедуральні" труднощі, якщо інші передумови будуть збережені. Державний секретар Доллес і англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд інформували про дотеперішній хід підготовчих нарад в Москві, де совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико повів забаву із запрошуванням до себе поодинці амбасадорів ЗДА, Англії і Франції на короткі розмови. Доллес пояснював теж останні драматичні засідання Ради Безпеки Об'єднаних Націй з несподіваним обвинуваченням Америки збоку Совєтів щодо „загрожування мирові" летами бомбардувальників в підарктичному обширі, і де, після того, Совєти заклали „вето" проти встановлення міжнародної контролі над тим обширом. Західньо-німецький міністер Гайнріх фон Брентано звітував про свої розмови з совєтським віце-прем'єром Анастасом Мікояном під час перебування того останнього в Німеччині з нагоди підписання німецько-совєтського торговельного договору. Доллес, Ллойд і інші міністри підкреслювали, що було б нерозумно допустити до заламання підготови до конференції „на вершинах" з приводу формально-процедуральних суперечок, зате всі вони погодились, що не можна дати себе силоміць загнати Москвою у конференцію „на вершинах" без дбайливої попередньої підготови, і давати Москві політичні та військові концесії, не маючи певности, чи Москва в заміну погодиться на задовільне компромісове розв'язання деяких великих міжнародних проблем. Західні міністри звертали увагу на дикованність совєтської „принципової" вимоги щодо „паритету" голосів на конференції „на вершинах". Пригадувано, що до цього часу відбулися десятки східньо-західніх конференцій і Совєти ніколи не говорили про „паритет", аж тепер придумали його. Англія, Данія, Туреччина й інші країни висловлювали бажання, щоб мерщій були реалізовані запляновані економічні заходи на Заході: спільний господарський обшир, договір про спільну продукцію і розподіл зброї іт.п. Говорено теж про потребу оприлюднювати більше інформацій про НАТО, щоб протидіяти совєтським брехням, ширеним про цю західню військово-політичну організацію.

Москва також заявила, що вона хоче конференції „на вершинах". У понеділок 5 травня совєтське міністерство закордонних справ у Москві передало тамошнім амбасадорам ЗДА, Англії і Франції однозвучну ноту, в якій приймається „з жалем" до відома, що дані західні держави відкинули суґестію, щоб підготовчу роботу до конференції голів урядів вести разом із Чехословаччиною і Польщею, участь яких в такій роботі була б — твердить совєтська нота — „корисна". Крутійська совєтська нота застерігається, що виключення з підготовчих нарад Польщі і Чехословаччини не пересуджує складу конференції міністрів закордонних справ та голів урядів. Совєтська нота знову „не виключає можливости", що амбасадори і міністри закордонних справ будуть обговорювати по суті справи, що їх мала б обмірковувати конференція „на вершинах", „якщо це буде потрібно і всі учасники на це погодяться".

На Кипрі відновлено кару смерти для терористів

Нікозія. — Англійський губернатор середземноморського острова Кипр сер Гю Фут привернув скасований ним первісно декрет про стосування кари смерти до спричинників терористичних актів. Кара смерти ждатиме знову також тих, яких приловлять за посіданні стрільної чи вибухової зброї. Загострення боротьби проти грецьких націоналістів на Кипрі прийшло внаслідку вбивства минулої неділі 4-го травня на вулиці в грецькій дільниці Нікозії двох англійських вояків. Обох їх застрелено з-позаду, перед полуднем, посеред численних вуличних прохожих. Англійське військо і поліція негайно обставили цілий район. Притримано коло 400 юнаків, однак більшість після переслухання звільнено. Не підлягає сумнівові, що це подвійне вбивство — це діло кипрсько-грецької підпільно-націоналістичної організації ЕОКА, яка бореться за право самовизначення для Кипру, що є рівнозначне з правом прилучення до Греції.

В АМЕРИЦІ

● **Корпорація Дженерал Моторс** і Спілка Автових Робітників вирішили вести переговори про продовження контракту, який закінчується 29-го травня, — за закритими дверима. Так має бути аж до 15-го травня. Коли б хотрийсь із партнерів хотів зірвати цю умову, то мусів би повідомити про це противну сторону на 24 години наперед.

● **Сенат ухвалив відзначити** Почесними медалями чотирьох військових капелянів ЗДА, Джорджа Л. Фокса, Александра Д. Дуда, Кларка В. Пулінґа і Джана П. Вашинґтона, які в 1943 р., жертвуючи своїм життям, рятували вояків на військовому транспортовці, що зазнав катастрофи на північному Атлянтику. Цей законопроєкт має ще затвердити Палата Репрезентантів.

● **В Ню Йорку агенти ФБІ** сконфіскували у Тінґа Леуна Тама і його дружини 9.9 фунта героїни, вартости 1,500,000 дол. Поліція твердить, що цю героїну привезено до ЗДА з комуністичного Китаю.

● **Директор Радіової Корпорації Зеніт, Юджін М. Кінні,** повідомив, що його фірма випробувала окуляри, які мають апарат, що використовуючи соняшну енерґію, підсилює слух. Цей апарат вмонтований в раму окулярів.

● **Посадник міста Дулут, Міннесота, Юджін Ламберт,** запросив президента Айзенгавера на вакації до свого стейту, де Президент зможе ловити рибу в озеріСупіріор.

● **Антін Онуфрійчук,** що є власником таксівкового бизнесу в Селкірк, Канада, опатентував винахід, який є дуже корисний для власників авт. Винахід міряє тиснення повітря в отоках авта. Водій авта має перед собою поділку, яка показує стан тиснення. Коли це тиснення спаде до небезпечного рівня починає дзвонити алярмуючий гудок, закликаючи водія (драйвера) до напомпування оток.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Відкриття виставки праць Якова Гніздовського** відбулося в понеділок дня 5 травня ц.р. в Ґалерії Вард Еґґлестон при 969 Медисон Евню в Ню Йорку. Виставка відкрита кожного дня (крім неділі) від години 10-ої ранку до 5 по полудні, а не тільки в деякі дні, як було подано в мин. числі „Свободи".

● **Меморандум у справі введення** української мови, як предмету навчання в середніх школах канадійської провінції Альберта, передала до Канадійської Королівської Комісії управа Відділу Комітету Українців Канади в Едмонтоні. Заходи в цій справі ведуться теж у провінціях Манітоба і Саскачеван. В останній із цих провінцій введено навчання української мови в 12 гайскулах.

● **Олена Сахновська,** видатна українська ґраверка померла — як повідомляє київська „Рад. Культура" — раптово дня 23 березня ц. р. Народжена в Києві 1902 року, вона здобувала освіту в рр. 1921-1925 в Київському Художньому Інституті, спочатку на живописному і потому на поліграфічному факультеті. Закінчивши студії, вона визначилася своїми графічними працями на побутові сюжети, екслібрісами і дереворитами. В останні роки створила два альбоми автолітографій „Київ після німців" (1944-1946) і „Старий Львів" (1945-1946). Під час останньої війни мусіла малювати „плякати, аґітвікна і листівки" і крім того брати участь, як стверджується в некрологах в „оборонних роботах на околицях Москви" значить у примусовому копанні окопів.

● **В Єпископальній Сант Томас Черч** (ріг 5-ої Евню і 53-ої вулиці) в неділю 11 травня ц. р. о год. 4-ій відбудеться великий духовний концерт хору УАПЦеркви св. Тройці під орудою відомого диригента І. Трухлого. В ту ж неділю у Свято-Троїцькій церкві (359 Брум стріт, Ню Йорк Сиїі) відбудеться показ привезених з Каліфорнії 10 образів роботи артиста-маляра Кричевського, виконані для УАПЦеркви, будованої в Ютиці.

У СВІТІ

● **Альжирські націоналісти** передали до закордонної преси вістку, що відділ автохтонного війська на службі Французів силою 400 вояків збунтувався, повбивав своїх старшин і в цілості перейшов із зброєю до повстанців. Командантом того відділу був колишній арабський партизан, Бельгадь Мохамед, відомий під „кличкою" Кобус (по арабськи — пістоля). Франція має в Альжирі 400-тисячну армію, в тому числі 65-000 автохтонів. Усіх партизанів нараховують тепер на 25 - 50 тисяч, але вербують їх по арабських країнах.

● **Японському імператорові Гірогіто** сповнилося минулого тижня 57 років. Хоч цю подію відсвятковано досить скромно в крузі королівської родини, проте авторитет мікада щораз більше зростає. Японська конституція, продиктована насправді генералом МекАртуром, позбавила мікада більшости його прероґатив.

● **У Валенції в Еспанії** 36-річний Анджельо Ґарсія рішив покінчити з своїм мізерним життям і кинувся під вантажне авто. Водій скрутив в останній хвилині і вдарив автом об стіну. Внаслідок цього авто розбилось, а водій був поранений. Ґарсія залишився цілий. Втікаючи з того місця, він кинувся під інше авто, яке також скрутило і злетіло в рів. Ґарсії і тим разом нічого не сталось. Тоді він скочив на прив'язаного до палика коня, погнався до залізничого мосту, там закинув собі на шию ремінь з уздечки, прив'язав його до дошки під мостом і — повис у повітрі. Але надбігли люди і врятували його. У шпиталі поліція заарештувала нерозумного самогубця за скаламучення публічного спокою та спричинення двох автомобільних катастроф.

● **У столиці Західньої Німеччини, Бонні,** чоловік, якому недавно вкрали були авто і який їхав вулицею іншим, позиченим автом, раптом пізнав свою машину. Він випередив її, поставив позичене авто поперек вулиці, підбіг до власного авта, витягнув відтіль злодія і привів до поліціянта, що керував рухом. Тому, що сталося це саме перед домом канцлера Аденауера, поліціянт за спричинення затору на вулиці, не вислухавши справи, затримав при собі власника авта а автомобільному злодієві звелів негайно сісти ко вкраденої ним машини і від'їхати, що той зробив дуже охоче і швидко. Покривджений власник авта скаржить поліцію.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДНО СОВЄТСЬКЕ „НЄТ"

У 27-ій статті чартеру Об'єднаних Націй говориться про голосування у найважливішій постійній клітині цієї світової організації, — на її Раді Безпеки. Ствердивши у двох перших точках тієї статті, що всі члени Ради Безпеки мають по одному голосу і що в усіх справах формального, процедурального характеру треба сімох потверджуючих голосів (на всіх 11 членів Ради Безпеки), у третій точці говориться буквально: „Рішення Ради Безпеки в усіх інших справах мусять мати позитивних сім голосів, включно з потверджуючими голосами постійних членів . . ." Цими постійними членами є ЗДА, Англія, Франція, СССР і Китай. У коротких словах цієї постанови чартеру приховане зловісне право „вета" 5-ох постійних членів Ради Безпеки. У практиці таке на око невинне сформулювання права голосування членів Ради Безпеки унеможливило протягом 12 років існування Об'єднаних Націй розв'язання найважливіших проблем світу, і привело до нинішнього стану напруження. В минулу п'ятницю прийшов ще один доказ шкідливости припису, згідно з яким тільки ті постанови Ради Безпеки дійсні, за які всі 5 постійних членів Ради Безпеки, поруч із ще двома іншими членами, голосують „так". Совєтський Союз голосував знову „ні", і тим своїм одним голосом перекреслив 10 інших голосів, що проголосували „так" за американську пропозицію — піддати північний підбігуновий обшир під міжнародну летунську контролю.

Це було 83-тє з черги „вето" Совєтів. Чотирикратно скористала була з цього привілею Франція і двократно Англія та національний Китай. Проте, коли ці „вета" Англії, Франції і національного Китаю не мали насправді ніякого відношення до великої проблеми світового миру чи війни, то спротив Москви з-правила стосується взаємин між Сходом і Заходом. Величезне занедбання американської і взагалі західньої пропаганди у широкому світі полягає в тому, що вона не використовує як слід найвимовнішого доказу воєнної політики Москви постійного стосування нею „права" паралізувати Об'єднані Нації в їх зусиллях усунути небезпеку нової війни.

83-тє совєтське „нєт" було ще одним класичним доказом впертости большевиків, з якою вони противляться будь-якій міжнародній контролі на користь світового миру. Американська пропозиція, яку вони перекреслили своїм „нєт", не стосувалась навіть безпосереднього розброєння. Вона була просто логічною відповіддю на совєтську скаргу проти З'єдинених Держав, зголошену на Раді Безпеки, що ЗДА „загрожують мирові" своїми бомбардувальниками, які літають з атомовою зброєю в арктичній околиці. Америка відповіла на ту скаргу так: частина американського летунства знаходиться постійно в повітрі, будучи напоготові з уваги на небезпеку неподіваної атаки Совєтів; якщо Совєти твердять, що такої небезпеки нема і що совєтські літаки та ракети не збираються летіти через арктичний обшир на північно-американський континент, то чому б не встановити міжнародної контролі над тим обширом?! Адже така контроля автоматично перекреслила б потребу американських летів, що так турбують Москву, і ті лети припинилися б.

Совєти були глухі на всі логічні аргументи і на всі заклики збоку інших членів Ради Безпеки. Вони назвали американську пропозицію „диверсійним викрутом" та „пропагандивним трюком" всупереч цілком виразній заяві самого державного секретаря Доллеса, що ЗДА ставляться до цієї своєї пропозиції якнайповажніше, як до пробного каменя, на якому можна було б оперти систему світової безпеки. Соболєв, з наказу своїх московських зверхників, промовив знову в старому стилі образливих закидів і фраз із словника свого попередника Вишинського. Внаслідок цього, враження з того останнього совєтського виступу на Об'єднаних Націях було таке пригнобливе, що „НІТаймс" назвав п'ятницеве засідання Ради Безпеки „одним із найгірших днів, які відбулись в історії тієї установи".

Призадумуючись над причинами такої совєтської тактики і її цілями, Захід логічно запитує, чи Совєти не змагають пляново до війни. Вказувало б на це саботування Москвою приготувань до тієї самої конференції „на вершинах", за якою вона сама ще недавно побивалась. Представник ЗДА в ОН Генрі Кебот Ладж заявив, що „Совєти свідомо вдарили по голові конференцію голів держав", а Доллес висловив острах, що світ опинився над краєм провалля. І тільки тому, що світ борсається в атмосфері напруження вже протягом 12-ох років і люди звикли до цього стану, ця остання подія не викликала такого публічного й широкого занепокоєння, як повинна була б викликати.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ДОГОВІР І ЙОГО ТАЄМНА КЛЯВЗУЛЯ

Сорокову річницю Берестейського миру, тобто підписання Берестейського договору між Центральними Державами й Україною, що відбулося вночі з 8 на 9 лютого 1918 року у Бересті над Бугом, відзначено в українській пресі декількома статтями і передруками з спогадів німецьких та австрійських учасників цього історичного акту.

Відзначила дю річницю і польська сторона, поляки в краю і на еміграції, кожні по своєму. Варшавське радіо в своїй передачі про Берестейський договір 12 лютого ц. р. пригадувало, як то два „кайзери" (австрійський та німецький) знайшли собі нового союзника в особі української буржуазії і поділилися живим кривавим тілом Польщі", відриваючи від неї Холмську землю", ту саму, що її тепер після другої світової війни Москва „вселаскавіше" віддала комуністичній уже Польщі. З другого боку, польські еміграційні газети, лондонський „Оржел Бяли", а за ним і нюйоркський „Нови Свят" (з 28 березня ц. р.) надрукували статтю Стефана Менкарського п. н. „Наука Берестейського договору", в якій автор пригадує вже не тільки „відібрання" частини Підляшшя та Холмщини, але й таємну клявзулю Берестейського договору, яка передбачала поділ Галичини і створення з української Східньої Галичини та Буковини „коронного краю", проти чого поляки „стихійно" протестували (в лютневих демонстраціях 1918 року) і чого, мовляв, ніколи не забудуть, бо це був „четвертий розбір Польщі" і посягання на . . . польську землю, зв'язану з Польщею історичними, політичними й духовими взаєминами.

Обидві ці пригадки і висновки з них, зроблені польськими публіцистами й коментаторами, такого роду, що виключають будь-яку дискусію, бо ж поляки, особливо польські еміґранти, далі вважають, що українські землі, які ніколи ні етнічно ні духово польськими не були, мають належати до Польщі. Для українців сьогодні може бути цікавою хіба тільки згадка в статті п. Стефана Менкарського, що „таємний додаток" (клявзуля) до Берестейського договору, який вирішував створення із Східньої Галичини і Буковини австрійського „коронного краю", виявився в обличчі стихійного польського спротиву „свистком паперу", внаслідок чого цей додаток був „уже незабаром сконфіскований австрійським урядом в українського делеґата О. Севрюка і переданий на переховання до німецького міністерства закордонних справ у Берліні".

Ціла згадка Менкарського про цю „таємну клявзулю", особливо ж про її конфіскату . . . віденським урядом в . . . О. Севрюка, виглядає досить фантастично, але варто було б уточнити її історію, тим більше, що подібного роду фантастичні леґенди про цю справу починають поширюватися серед українців.

Проблемі цієї „таємної клявзулі" присвятили останнім часом свої статті д-р Микола Рибак і автор недавно виданої книжки про визвольні змагання в ЗОУНР Сидір Ярославин. (див. „Америка" з 19 березня і 29 березня ц. р.). Перший з цих авторів, згадуючи про те, що цю таємну клявзулю підписано водночас із мировим договором вночі з 8 на 9 лютого 1918 р., стверджує, що, „не зважаючи на наші пошукування за оригінальним текстом того договору, досі не вдалося нам знайти його, ані не могли ми знайти також основних джерел, на яких можна б оперти цілість реконструкції його змісту". В дальшому д-р М. Рибак пише: „перед українською бібліографією стоїть почесне завдання такий текст знайти і його опублікувати", тим більше, що немає ніяких даних про його зміст ні в публікаціях Павла Христюка, ні в спогадах Яковлева, друкованих у „Свободі" ні в книжці про „Берестейський Мир" Івана Кедрина, ні навіть в історичних писаннях проф. Дмитра Дорошенка. Тому теж д-р Рибак пробує його зреконструювати з газетних, зокрема польських повідомлень, що, до речі, є досить проблематичною справою. Наприкінці д-р Рибак передає за д-ром Решетаром історію цієї „таємної клявзулі", текст якої існував тільки у двох примірниках, з яких один був здепонований в українському секретаріяті закордонних справ і другий в міністерстві закордонних справ у Відні. Після польських демонстрацій і виступів з приводу Берестейського миру австрійський уряд добився дипломатичним шляхом здепонування українського тексту клявзулі в міністерстві закордонних справ у Берліні, де його, знову ж на вимогу австрійського уряду і не зважаючи на спротив гетьмана П. Скоропадського, спалено в липні 1918 року.

Подібного погляду на цю справу дотримується й автор другої статті про „тайний додаток до Берестейського договору" п. Сидір Ярославин. Він твердить, що ні український ні німецький тексти цієї клявзулі не були опубліковані, але вважає, що могли бути її відписи і подає у своїй статті текст такого відпису, який, на його думку, згідний з інформаціями про нього, поданими віденськими і краківськими газетами, що їх цитував і д-р Рибак.

Твердження обидвох авторів, що „таємна клявзуля" до Берестейського договору ніколи не була опублікована, не цілком відповідає дійсності. Поданий був цей текст саме в цитованому д-ром Рибаком збірнику спогадів і матеріялів про Берестейський мир, що був виданий „Червоною Калиною" за редакцією І. Кедрина у Львові 1928 року, в 10-річчя підписання цього договору. Надрукований він там на двох останніх сторінках книжки (318-319), лише, на жаль, без зазначення, чи це офіційний текст клявзулі чи передрук якогось відпису. Текст ближче невизначеного відпису опублікований С. Ярославином дуже далекий до тексту поданого в цьому збірнику і є він тільки свобідним і не надто точним переповідженням змісту клявзулі.

Місце про поділ Галичини в цій клявзулі звучить: „Ті частини Східньої Галичини, де переважає українське населення, будуть відділені від Королівства Галичини і влучені з Буковиною в один суцільний коронний край. Цей замір австрійський уряд має здійснити найпізніше до 31 липня б. р.".

У зв'язку з цією справою варто висловити побажання, щоб опрацюванням теми „Берестейський мир" і, зокрема підписаного у Бересті договору центральних держав з Україною зайнявся хтось із молодих українських істориків на еміграції. Література до цієї теми дуже широка не тільки в німецькій, але теж і в англійській мовах і її можна знайти у великих американських бібліотеках таких, як Конґресова Бібліотека у Вашингтоні і Публічна в Ню Йорку. В останній, для прикладу, гасло „Берестейський мир" нараховує кількадесят позицій, включно з важливішими українськими виданнями. Такі досліди вможливили б, мабуть, й уточнення даних про дискутовану таємну клявзулу до цього договору.

Б. Кравців

Роман Смаль-Стоцький

НАЦІОНАЛІЗМ У СВІТІ

Інститут Етнічних Студій, зорганізований у Джорджтавнському університеті під проводом директора д-ра Т. Керекеса, мадярського історика, на 20-26 квітня скликав свою першу конференцію у Вашингтоні для серії викладів про „Націоналізм у нашому поділеному світі".

Перший день по відкритті д-р К. Пінсон (Квінс Каледж), виголосив доповідь на тему „Націоналізм в західньому світі", далі, д-р Кванг-Ціен-Сі (Сітон Гол університет) — н. т. „Націоналізм в Азії". По обіді промовив до учасників конференції заступник секретаря департаменту стейту в европейських справах Ф. Джандрей на тему „Націоналізм і колективна безпека", а потім почалась пообідня сесія з доповідями полк. Ч. Гостлера — „Націоналізм на Близькім Сході" і заступника секретаря департаменту стейту для африканських справ И. Палмера — „Націоналізм в Африці". По вечері проф. С. Посоні (Джорджтавн університет) дискутував „совєтську концепцію націоналізму".

На другий день, в суботу, доповіді були присвячені націоналізмові в підсовєтській сфері. Під час ранішньої сесії, під головуванням проф. Л. Добрянського, автор цієї статті доповів про націоналізм неросійських націй в Совєтському Союзі, а проф. И. Роучек (Бриджпортський університет) про націоналізм сателітів в Европі. По обіді промовив конґресмен М. Фіґен, Огайо, на тему „Реальні факти поза совєтською стратеґією", а на пообідній сесії В. Бончковський — „Совєтська політика на Близькому Сході", і д-р С. Чанґ, член Місії Вільного Китаю до ОН, — „Політика червоного Китаю в Азії".

По моїй доповіді, голова правничого департаменту Конґресової Бібліотеки В. Гзовський, таки не витримав, коли збагнув, що весь Совєтський Союз, сучасне видання „єдиної й неподільної Росії", отчений ззовні і загрожений в середині націоналізмом; він забрав слово і патетично почав прославляти Переяславську угоду, як то гетьман Хмельницький і козаки „благали" царя, щоб узяв їх під свою протекцію, згадував, що хроніки свідчать про „об'єднану Русь" — „Рашія", критикував термін „неросійські нації", що ставлять нарівні ескімосів з дійсними націями, робив різницю поміж проголошенням самостійности Польщі, Фінляндії, України та інших неросійських народів. Він дістав відповідну відповідь, в якій я згадав йому і Виговського, і Мазепу, і Дорошенка. Але Гзовський, бувший царський офіцер, що себе звичайно рекомендує: „Я русский, православний, імперіяліст", не заспокоївся і по доповіді конґресмена Фіґена почав дискусію з ним, щоб відмежувати „російський націоналізм" від „совєтського імперіялізму". Він дістав від конґресмена теж знамениті відповіді, а я відчитав ще цитату з російської преси про те, скільки царських генералів і інших москалів повернулись з еміґрації, щоб будувати совєтську імперію.

Всі виголошені доповіді вийдуть окремим томом, річником Інституту Етнічних Студій і будуть добрим матеріялом для зрозуміння вирішального чинника сучасної доби — націоналізму.

Самий факт цієї конференції треба оцінити як великий здобуток всіх неросійських націй Совєтського Союзу, зокрема українців. Вже 1952 року я виступив був в своїй праці „Ди Нешонеліти Проблем оф ди Совєт Юніон" (стор. 387-395) з гострою критикою американських метод боротьби з російським комуністичним імперіялізмом. Американці розподілили національний рух на три частини: (а) Комітет Вільної Европи, з якої виключили Україну, Білорусь, Карелію, козаків, татар, а спочатку й Естонію, Латвію і Литву; (б) Комітет Вільної Азії, з якої виключили всі колонії Москви в Азії; (в) Вкінці Американському Комітетові Визволення вони віддали всю територію Совєтського Союзу для відомих експериментів з „непередрішенством", які розбили, а почасти скорумпували політичні й наукові еміґрації. Американці не хотіли зрозуміти, що в боротьбі з російським комуністичним імперіялізмом їм треба мати союзників, а не аґентів.

По стількох літах Вашингтон зрозумів, що національний рух у світі є цілість, що всякі штучні його розподіли тільки підривають моральний престиж Америки у світі і знесилюють політичні еміґрації, що всі національні ідеї світу є по суті демократичні рухи, які керують боротьбою поневолених націй проти сучасних колоніялізмів й імперіялізмів, і що тільки спільний фронт жертв Москви у вільному світі зможе проломити спільний фронт російського імперіялізму і його комуністичного охвістя у світі.

Тому конференція Етнічного Інституту є великим кроком вперед до правильної оцінки боротьби всіх неросійських націй, поневолених Москвою. Але це тільки перший крок! Виступи В. Гзовського вказують на те, що у Вашингтоні є ще оборонці російського імперіялізму, які всіма силами борються проти змагань неросійських націй Совєтського Союзу до самостійности. Велике число колишніх царських офіцерів та російських аристократів і меншевиків-соціялістів займають там відповідальні пости по різних установах і мають нагоду відповідно „впливати" на американську політику. Їх „впливи" причинились й до того, що велика перемога Америки в другій світовій війні обернулась проти Америки і тих ідеалів волі, за які вона та інші демократичні нації проливали свою кров.

Ще є час, щоб Америка зрозуміла, що всі нації, поневолені комуністичним імперіялізмом, є її союзники, які вже довно „передрішились". І тому кожний свідомий американський громадянин повинен причинитись до того, щоб Америка нарешті зрозуміла, що кожний російський імперіялізм, червоний чи білий, є її ворогом та щоб вона перестала бути гуляйполем для речників того імперіялізму.

Мирослав Прокоп

НОВИЙ ЕТАП ТРАДИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОСКВИ І УКРАЇНА

Це є сьома з циклу восьми статтей, що є спробою дати огляд сучасної політики Москви у відношенні до України та оцінку положення на українських землях і завдань еміґрації.

Ріст значення еміґрації у визвольній боротьбі українського народу

Останні місяці вказують на те, що діяльність української еміґрації сильно нервує керівників Кремлю. Інакше важко було б пояснити, чому він так голосно зареаґував на святкування в ЗДА і в Канаді сорокових роковин утворення Української Народної Республіки. Ледве пройшли ці святкування, як Москва зразу вдарила в барабан пропаґанди.

Першими обізвались „Известия", орган уряду СССР. 9-го лютого ц. р. вони надрукували статтю М. Грицюка п. н. „Піклувальники з Воллстріту". За ними пішла 15 лютого київська газета „Правда Украины" з статтею В. Лисняка „Мертві душі та їх покровителі". Слідом за тим „Радянська Україна" надрукувала статтю „Заупокійні торжества", за підписом М. Рильського, В. Сосюри і Г. Юри, а 25 лютого цю статтю передрукувала „Правда". На цій безпосередній реакції справа не скінчилась. 2 квітня ц. р. „Радянська Україна" знову вернулась до цієї теми, гостро нападаючи на Комітет Українців Канади, на канадійського прем'єра Діфенбейкера та на міністра Стара за святкування 22 січня у Вінніпеґу.

Таким чином сама совєтська преса поінформувала своїх читачів про найновіші вияви діяльности української еміґрації. Така інформація совєтської пропаґанди про те, що, мовляв, вся еміґрація — це горстка запроданців, без будь-яких впливів, розсварена між собою, неспроможна ні на яку акцію. Треба думати, що Москва визнала, що діяльність української еміґрації є вже загальновідома українському народові, і що тому краще одверто про це заговорити і дати власні коментарі. Суть цих коментарів одна: Українська еміґрація діє не на користь, а на шкоду українського народу, а західні держави не думають підтримувати визвольної боротьби українського народу за незалежність. Найвимовнішим став у цьому відношенні згаданий в першій статті цього циклу виступ львівського журналу „Жовтень" за лютий ц. р. Цей виступ треба розцінювати як, з одного боку, спробу применшити в очах українського народу значення дій тих західніх кол, що морально підтримують українську визвольну справу, а з другого боку, як дуже зручний засіб компромітувати перед українським народом ті західні кола, які досі не звільнились від концепцій непередрішенства у відношенні до України. Москва хоче також таким чином послабити самостійницькі аспірації українського народу та його щоденну боротьбу за справжню незалежність, мовляв, ви, українці, повинні задовольнитися тим, що маєте в СССР, і покинути всякі надії, бо Захід вас не визнає.

Практичні можливості дії еміґрації

Але така гостра реакція Москви на все, що проходить поза кордонами її безпосередніх впливів і що відноситься до України, вказує водночас на великі можливості української еміґрації впливати на політику Москви в Україні і посилювати шанси українського народу в боротьбі за незалежність. Сьогодні витворилося вже таке положення, що українська еміґрація може не тільки здобувати приятелів для української справи серед вільних народів, але вона може також давати пряму допомогу українському народові для відвоювання загарбаних Москвою прав і посилювати його боротьбу за незалежність. Ось деякі приклади:

1. Як це не дивно, але велика, багата й ніби суверенна українська нація не має власної енциклопедії. Праця над її виданням почалася в 1932 році під керівництвом Миколи Скрипника. Впродовж наступних двох років більшість членів редакційної колеґії були знищені, арештовані або заслані, а цілий плян видання був закинений. Не дали також результату спроби видання енциклопедії відразу після війни. Аж ось появилась Енциклопедія Українознавства на еміґрації. Напевно на цей факт звернули увагу в Україні і напевно там робили заходи, щоб реалізувати давній плян. Остаточно дня 20 ґрудня 1957 р. „Правда Украины" повідомила про те, що ЦК КПУ і Рада Міністрів УССР ухвалила видати 16-томову Українську Радянську Енциклопедію, і що створено для неї редакційну колеґію під керівництвом Миколи Бажана.

2. З великими перебоями

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ол. Бабій

ОСИП ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

(В сімдесяті роковини смерти поета)

(5)

Духовість, характер кожної людини у великій мірі є витвором у спадкованих інстинктів і витвором оточення, серед якого людина розвивається. Федькович по батькові успадкував нервовість, незрівноваженість, нахил до песимізму, по матері-гуцулці — гуцульську буйність, гордість і типово гуцульську банність і тугу, душевний неспокій, прагнення чогось великого, небуденного. Через ті успадковані прикмети життя Федьковича було черґуванням зльотів на найвищі верхів'я добра, краси й шляхетности і зниження духового життя до рівня сварливого й незгідливого гуцула-селянина. Вплив матери, сестри та українського середовища й української літератури виплекали в душі того буковинського поета любов до свого народу і до його мови та літератури, але вплив батька, австрійського патріота, вплив австрійської школи й австрійського війська будили в душі його якусь струну австрійського патріотизму, струну, що головно озвалась у творчості поета в останніх роках його життя, коли Федькович навіть видав збірку своїх німецьких віршів, хоч, щоправда, в тих віршах головно оспівував красу Карпат і Черемошу.

Як людина, як громадянин, Федькович — типовий представник того покоління австрійських українців, які любили свій нарід, працювали для його добра, але, засліплені блиском і величчю австро-угорської імперії, синтезували український патріотизм із австрійським патріотизмом. Федькович почав свою літературну творчість німецькими віршами, в яких відбився вплив Ґете, Шіллера та Уляндa. Коли Федькович почав писати українською мовою, то його вірші формою, а часто й змістом так були зближені до народних пісень, що деякі з них українці співають досі як народні пісні (наприклад, „Болить мене головонька, від чого не знаю", „У Вероні", „Гуляли, гуляли" та ін.).

Читаючи вірш Федьковича „Сестра", знаходимо в ньому дух, образи і стиль народних пісень або дум:

„Ні зозуля в лузі затужила,
Ні пташина в тузі голосила,
То сестричка лист писала,
На сторону посилала,
Тай до брата слезно
[промовляла"

То лише гуцул, вихований народними піснями, міг писати так щиро, просто про дезертира, що втік із австрійської касарні додому, щоб мамі врубати дровець:

„Ой сів же він при столику,
При світлі думав,
Писанинячко дрібненькеє
А він го читав."

То тільки поет, що від дитинства чув народні пісні, міг оспівувати красу своєї країни так, як співали про Україну колись кобзарі:

„Буковино . . .
Мамко моя, ненько,
Як на тебе подивлюся,
Гуляє серденько . . ."

Народна пісня про опришка Довбуша і зрадливу красуню Дзвінку спонукала Федьковича змалювати в поемі Довбуша як борця за руський нарід, героя, що, умираючи, ранений стрілою чоловіка Дзвінки, Степана, каже опришкам занести себе в Чорногору, де ляхи не знайшли б його тіла. Деякі образи і звороти в цій поемі Федьковича дуже нагадують образи з народної пісні. Наприклад, у народній пісні Довбуш, навчений гірким досвідом, що Дзвінка зрадила його і довела до загину, каже опришкам:

„Бо у жінки стільки віри,
Що на бистрій воді піни".

В поемі Федьковича Довбуш говорить до опришків:

„А хто в світі жінці вірить,
Мусить марно погибати".

Не лише народні пісні, але й перекази ставали для Федьковича джерелом творчости, зокрема його поема „Король Гуцул" написана на основі гуцульського переказу.

Федькович, на доручення Якова Головацького, збирав і записував на Буковині народні пісні і по його смерті в рукописах залишилось 93 записані народні пісні. Між його книжками знайдено збірник сербських народних пісень, які зродили поему „Празник у Такові".

„У сербськім краю вже давно
[не чути,
Ані Боянів, ні шездари нути,
Як то бувало, доки бісурмани
Принесли сербам диби та
[кайдани.
Сонце нім потало,
То в бісурменській крові ся
[купало
А славні серби при боянській
[чели,
При грі шездари празник
[закінчили".

В першій добі своєї творчости Федькович писав головно малі ліричні вірші, а в другій добі почав писати лірично-епічні поеми й оповідання. До більших поем із тієї доби належить поема „Городенчук", написана під впливом „Перебенді" Шевченка, „Шепітські берези", поема, в якій помітний вплив „Катерини" й „Тополі" Шевченка. В тій добі на увагу заслуговує передусім поема „Новобранчик", в якій відбились антинімецькі й антиавстрійські настрої поета. „Новобранчик" — це поема про новобранця Івана, якого забрали на 10 років до війська, на війну в Італії:

„Де руські молодці на гуслях
[не грають,
Де руські дівчата співати не
[можуть".

Герой цієї поеми говорить виразно, як ворог Австрії:

„А мусимо гинуть, то будемо
[гинуть.
Але не під лозиною
В німецькій неволі,
За руський край загинемо,
За руськую волю! —
В Італії — там кров кане,
Калиною стане . . .
А кільки то козацької
Крови тамки ллється . . ."

Під час війни в Італії Федькович бачив, що Австрія вчинила з українців гарматнє м'ясо. Душа поета бунтувалась проти австрійської держави, і в поемі „Новобранчик" він заговорив як поет-революціонер, оборонець свого поневоленого народу.

В тому часі національна свідомість Федьковича остаточно скристалізувалась, і він виразно протиставився не лише Австрії, але й Росії. У вірші на честь Шевченка він тоді писав:

„О, Москво, мати всіх лих,
О, Москво, ти несита крови,
Крови пророків, святих".

В іншім творі він виясняв своє „вірую":

„Я люблю мою Русь-Україну,
Я вірю в її будучину,
В тій надії живу й помру".

До лірично-епічних поем тієї доби належать і поеми „Пуга", „Сам", „Доля", „Убогий леґінь".

В тих поемах ще помітно багато оригінальности і творчого зусилля, але Шевченкові твори щораз більше накидали Федьковичеві не лише форму творів, але й зміст.

Федькович обожнював Шевченка і був свідомий того, що „Кобзар" то його вчитель. Кілька разів у роковини смерти Шевченка він писав вірші України, а в однім („Нива", в честь найбільшого поета 1863 р.) підкреслив, що ставить собі за завдання відіграти на Буковині таку ролю, яку відіграв на Східній Україні Шевченко:

„Зорю свою Буковину,
Як наш Тарас, як мій тато
Научив мене орати,
І віру, любов, надію
Буковинов скрізь посію".

Але вже в творах „Дикі думи", в збірці, яка вийшла в Коломиї 1861 року, зустрічаємо просто переспів творів Шевченка; в поемі „Мертвець" знаходимо навіть цілі строфи, запозичені з Шевченкової „Катерини".

„Кохайтеся чорнобриві та не
[з умерлими . . .
Полюбила чорнобрива леґіня
[дівчина,
Пішов з військом в Італію,
Там його убили . . ."

Такий же вплив Шевченка замітний у строфах в „Диких думах":

„Гей, думи ви мої,
Гей чорні ви мої,
Та де вас подію,
У край Чорногори, у край
[Золотої
На швару посію."

Крім віршованих поезій, Федькович написав тридцять прозових творів, оповідань, нарисів, приказок.

ЗАКЛИК УККА

Український Конґресовий Комітет Америки звертався вже окремою відозвою, проголошеною в українській пресі, до американських українців у справі сумних, 25-літніх роковин штучно викликаного комуністами голоду на Україні (1932-1933) та гідного відсвятковування його мільйонових жертв у людях.

Український Конґресовий Комітет, пригадуючи про цю важенну справу, ще раз звертається до всіх американських українських кол з палким закликом відзначувати ті трагічні роковини солідарно під проводом УКК-ту, його відділів на місцях та при співучасті всіх активних українських організацій, що є членами УКК-ту. Єдиною запорукою нашого успіху при влаштовуваннях та достойних і гідних проводженнях прилюдних маніфестацій, чи академій з того приводу можуть бути тільки спільні, гармонійні зусилля та солідарні масові виступи американського українського загалу проти комуністичних насильств і їх народовбивства.

Екзекутива УККА

УККА інформує

До З'єдинених Держав Америки прибув з Мюнхену Голова Незалежної Асоціяції Дослідників совєтської теорії й практики в національних проблемах — проф. Юрій Бойко.

Мета його приїзду: запізнайомити Українське Громадянство в ЗДА з завданнями, діяльністю й плянами тієї незалежної спілки українських науковців — специялістів, що, — спираючись тільки на моральну й матеріяльну підтримку українського громадянства у вільному світі, — дає світові справжнє, документальне зображення того, що являє собою на практиці політика Кремлю у відношенні до всіх (крім московської) національностей у межах СССР, зокрема виявити нищівну політику Москви у відношенні до України.

Вам відомо вже з об'яв, надрукованих у пресі, що на прохання Асоціяції — Український Конґресовий Комітет Америки вирішив морально підтримати виступи проф. Ю. Бойка — в такому характері й з такою метою — перед нашою Спільнотою в ЗДА.

Просимо Екзекутиви Відділів дати моральну підтримку Голові Асоціяції для таких виступів перед Українським Громядянством, допомагаючи у влаштуванні його доповідей-інформацій.

Екзекутива УККА

Поліо вигасає, але риск занедужання ще не є зліквідований

Вашингтон. — Уряд Здоров'я повідомляє, що пошесна недуга поліо поволі вигасає, але небезпека занедужання на дитячий параліч ще не є зовсім зліквідована. В 1957 р. було 5894 випадки занедужання, в 1956-ому — 15,400, а в 1955 — аж 29,270. Але треба пам'ятати, що в 1938, 1942 і 1947 також було мале число захворінь на поліо, хоч тоді ще не було вакцини д-ра Солка. На поліо хворіють і старші особи, головним чином до 40-го року життя. Тому ті особи повинні конче три рази нащепитися вакциною д-ра Солка. Між дітьми хлопці більше хворіють на цю недугу, але між дорослими жінки є більше вразливі. Старші важче переходять цю недугу, яку назвали дитячим паралічем.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Лос Анджелес, Каліф.

День Жінки - Героїні

Цикл святкувань Сорокріччя Самостійности й Державности кінчався тут влаштуванням Відділом СУА свята жінки-героїні, що відбулося 2-го березня ц. р. в домівці Українського Осередку Культури, при участі півсотні людей.

Свято відкрила голова Відділу СУА п-і І. Сіяк, привітавши присутніх. Постанням з місць і мовчанкою вшановано пам'ять поляглих героїнь. Змістовий реферат читала культ-освітня референтка СУА п-і О. Романюк. Вона говорила про героїчні постаті жінок від княжих часів, згадала й св. Ольгу, Ярославну з „Слова о полку Ігоря", королеву Ярославну, Анастазію Романову в Галичі, героїню Ольгу Зависну, матерів, що майбутнім лицарям у сталі співали героїчні колискові пісні, про зрушену стихію, що заповнила нові сторінки історії України, про просвітянську акцію з Софією Русовою, Лесею Українкою, Ольгою Кобилянською, про жінок в Центральній Раді, Галєчко, Степанівну при УСС, а далі Бабенко, Тарасенко, процеси 1924 року, Вриґідки, Васарабову, концтабори за Полярним Колом, Караґанду, 500 жінок розчавлених совєтськими човгами і всіх знаних і незнаних героїнь.

Годилося б згадати зв'язкову ОУН Лесю Гнідий - Никорович, розстріляну НКВД в Чернівцях 1941 р., Ольгу Гузареву, запроторену в найтяжчу тюрму румунами, 1941 р., її доньку Одарку Гузар-Чемеринську та сестер Євгенію і Тоську Суховерських — розстріляних німцями в Києві 1942-го року.

П-і Романюк прочитала один вірш О. Теліги.

Ширші сходини Відділу СУА

По святі жінки-героїні зібралося понад 20 жінок на ширші сходини, щоб обговорити поточні справи відділу. По відкриттю сходин п-ю Сіяк, культосвітня референтка п-і О. Романюк зреферувала ціль СУА. Пляни широкі, роботи багато. До організації запрошено численних жінок, але включилося покищо мало. Боляче, що воно так.

Наприкінці схвалено відкрити курс навчання вишивання, який вже розпочато та запляновано влаштувати на ширшу скалю вишивані вечорниці. Обговорено також і інші поточні справи.

Діти в поклоні Пророкові

Під умілим керівництвом п-і Н. Березовської „Рідна Школа" відсвяткувала в шкільній домівці 16-го березня Шевченківське Свято. „Заповіт" добре відспівали всі учні школи, також гарно вийшла збірна декламація „Біля портрета" Л. Полтави. Гарно опрацьований реферат „Молитва Т. Шевченка" прочитала з самопевністю М. Вибачинська. „Реве та стогне" на фортепіяні заграла І. Івашко. Р. Скробко відважно деклямував „Кобзар" (уривок з Катерини). „Село на Україні,, ніжно і гарно деклямувала М. Михайлів, а „Учітеся брати мої" Савицької деклямували Л. Ганкевич та О. Брікнер. Фортепінове сольо „Слава, слава Кобзареві", в гармонізації Недільського виконала панна С. Березовська. Гарна була декорація і чудові квіти під портретом Шевченка. Співом національного гимну закінчено свято.

Півсотні батьків і гостей слухали, гляділи, подивляли, бо й варто було дивитися на ті зворушені рум'яні личка, слухати тих „шепелявих", ще недоговорених слів малих діток та горді пози декляматорів і на те велике зацікавлення своїми ролями. Свято було призначене для дітей і їх батьків, щоб у дітей збуджувати любов до своєї культури й традиції, а батькам показати, що їх діти „можуть".

Колись в краю водилося, що були пушки „Рідної Школи" по крамницях і установах, а тут навіть вступ вільний і дехто був заскочений, що не мав змоги дати щось на „Рідну Школу". Пушка „Рідної Школи" при вході не зашкодила б нікому, вона мовчить і не вимагає.

Шевченківське Свято

30-го березня по пол. Український Культурний Осередок в Лос Анджелесі влаштував у міській залі „Фієста Гол" традиційне свято в честь Т. Шевченка. Свято було попереджене панахидою в Святоандріївській українській православній церкві. Розпочато свято співом американського гимну, що виконала на фортепіяні концертова піяністка Леся Куриленко - Вахнянин. Вступне слово і про значення Шевченка англійською мовою говорив голова Осередку п. Т. Ногаш.

„Заповіт" в супроводі бандури добре проспівала зібрана на залі публіка. Святочну доповідь говорив автор цих рядків на тему „Тарас Шевченко — невмирущий посланик душі українського народу". Публіка уважно слухала докінця, а дехто з авторитетних осіб висказав признання і подяку.

Концертова піяністка Л. Вахнянин-Куриленко виконала по майстерськи на фортепіяні Ревуцького — „Прелюдію", Барвінського — „Пасторалу" та Косенка — „Поему". Вдала була деклямація студента І. Ваштка — „До Основяненка".

Артистка Віра Цебенко з фортепіяновим супроводом п-і Вахнянин - Куриленко чарувала своїм кольоратурним сопраном. Виконала пісні „Плавай, плавай лебедонько", „Садок вишневий" і „Утоптала стежечку". На рясні оплески публіки сама сіла за фортепіян і акомпаніюючи собі сама заспівала „Нащо мені карі очі". Всі пісні Шевченка, музика Стеценка і Лисенка.

Відомого композитора-бандуриста Григорія Китастого, диригента Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, публіка привітала бурею оплесків. Народньою піснею про Т. Шевченка, улюбленою піснею Шевченка „Ой піду я лугом" та „Нагадай бандуро" в своїй власній композиції, мистець переніс нас думками на рідну землю. Це ж вперше тут на далекому заході Америки, над водами Тихого Океану заплакала й засміялася його багатострунна бандура, а її ніжні акорди милували присутніх. Коли буря оплесків не вгавала, то п. Китастий вказав на обв'язаний палець, перед кількома днями скалічений, який не дозволяв йому грати.

Хотяй і дощ падав, який тут відстрашує людей виходити з хати, то все таки понад двісті осіб прибули на свято, яке стояло на висоті. Гарний портрет Шевченка виконав наш славний мистець графік В. Валяє.

Зустріч з бандуристом

По Шевченківським Святі Український Осередок Культури на спілку з СУА влаштували у своїй домівці зустріч з нашим мистцем п. Г. Китастим і його сім'єю. Півсотні осіб, члени управ обох організацій, артисти, що виступали на святі та прочі учасники свята з родинами засіли за гарно застелені столи. Від Осередку голова п. Т. Ногаш привітав гостя, а від СУА п-і О. Романюк. П. інж. Л. Романюк вітав бандуриста, як найстарший з нової еміґрації. П. Китастий, мило зворушений, дякував за приняття і сердешний привіт. Вдоволений, що довелося йому виступити на тім святі. Навіть в німецьких концтаборах бандуристи не лякались святкувати Шевченківські свята. Порушивши тему за бандуру, згадав цілу її еволюцію, спімнув і Федора Холодного, і 90-літнього бандуриста Вовка. Нитка від козака Мамая чи Вересая не переривається і досі. Коли тепер Капеля бандуристів готується в далеку дорогу до Европи, то це одна з дуже важливих акцій українського народу, бо треба протерти окуляри, хрізь які ще багато людей хибно бачать, а капеля допоможе їм в цім ділі.

П. П. Вибираний говорив від себе та зложив десятку для Капелі, а за ним і інші зібрали $52, які переслано до Дітройт, для Капелі.

А. Вусик

Ню Йорк, Н. Й.

З хроніки Українського Літературно - Мистецького Клюбу

Український Літературно-мистецький Клюб має своє добре ім'я і традицію ще з часів свойого існування в краю, у Львові. У новій нашій дійсності, у Ню Йорку, очолює цю установу проф. Сергій Литвиненко. Літературно - мистецький Клюб це можна б сказати — його дитя. В Ню Йорку в домі п. ч. 149 2ої Евню на обох поверхах відбувається велика частина нашого літеротурно-мистецького життя. Тут відбувається навчання музики й співу, образотворчі виставки мистців, тут канцелярія Клюбу, а одночасно робітня проф. С. Литвиненка, де він, погідно задуманий, творить свої високомистецькі скульптури.

Горішня клюбова заля — репрезентаційна. Її нутро, почавши від лискучої паркетової підлоги, гармонійно розмальованих стін, — аж до настроєвих картин і різьб та естетичної меблі й оригінального освітлення, — каже вам догадуватись, що ви на українському Парнасі, у зачарованій країні слова, тону, барви, форми. Життя у Літературно - Мистецькому Клюбі пульсує невгомонно, кожної п'ятниці окрема програма, часом виставки мистців, виступи музичні, принагідні імпрези.

Рухливий й повний ініціятиви штаб співпрацівників, членів Управи Клюбу це п-і проф. Іванна Приймова, містоголова Клюбу, імпрезова референтка п-і О. Соневицька, молода поетка панна Леся Храплива і п-і О. Вікул. З панів, відомі письменники і журналісти другий містоголова Клюбу Роман Купчинський, Святослав Гординський, Іван Керницький, Микола Понеділок, Василь Косаренко-Косаревич, Ярослав Гриневич, Борис Жепецький і співак Степан Шпех. Всі вони разом з головою працюють жертвенно, безінтересовно.

Від вересня м. р. до квітня ц. р. відбулось у Клюбі 26 п'ятницевих імпрез та 12-ий осінній Літ. Мистецький Ярмарок. 40-ліття відбудови Української Держави й проголошення Української Народної Республіки відзначено імпрезами: рефератом проф. д-ра В. Січинського про „Мистецтво часів відновленої української державности", доц. Павловського про „Український Петроград у час революції".

У ділянці музичній п-і проф. І. Приймова говорила про: „Можливості кар'єри у Америці" — в зв'язку з концертом М. Скалі - Старицького. На одній п'ятницевій імпрезі була нагода почути піяністку п. Христину Карпевич і скрипака п. Ю. Шугана. Гості з Филаделфії, мистці п-і Наталія Андрусів, американський співак п. Тома Пекінс і директор Музичного Інституту проф. Роман Савицький дали незвичайно удатний виступ, якого змістом була оригінальна оперета англійською мовою. Опери „Богдан Хмельницький" і „Мадам Батерфляй" відіграно на власнім інструменті „Гайфіделіти", при чому фахові пояснення давала п-і проф. Іванна Приймова.

В образотворчій ділянці проф. Малюца реферував свої враження із виставки відомого маляра п. Л. Гуцалюка в ґалерії на 68 вул. в Ню Йорку. Натхненну містицизмом доповідь про виставку В. Кіндзірaвого-Пастухова, яка була влаштована у долішній залі Клюбу, виголосив наш відомий поет В. Варха. Кромі цього свої критичні завваги про цю виставку дали проф. М. Кузьма і п. Малюца. В приміщеннях Клюбу відбулася теж виставка образів п. Л. Морозової і скульптур проф. С. Литвиненка, яку опісля обговорювано публічно на п'ятницевому вечорі.

„Про перших англійців в Америці", „Про остров Фіджі на Пацифіку" — говорив п. Борис Жепецький. Панна Слава Сурмач розказувала про свої враження з поїздки по Польщі і Пряшівщині, ілюструючи доповідь світлинами. Реферат на суспільні теми „Про проблему жінки середніх літ у Америці" говорила цікаво п-і Ол. Чернова-Животко. Редактор Іван Кедрин мав доповідь „Про труднощі українського критика". Пані Галина Лащенко виповнила один вечір цікавими споминами про маркантні українські постаті у Празі („Празькі зустрічі"). Ред. Льоньо Лепкий, відомий творець стрілецьких пісень з часів УСС, говорив одної п'ятниці на тему: „Наші різдвяні традиції", а його дотепна доповідь була принята слухачами дуже тепло. Автор голосної книжки „Московський Сфінкс", секретар Клюбу Василь Косаренко-Косаревич, говорив на тему „Східньо-европейської проблематики" і про свою вище названу книжку. Тема „Наші лірики під Совєтами" була предметом докладу відомого поета п. Б. Кравцева.

В ділянці мистецтва пера виступали, прочитуючи свої твори, п-і Леся Храплива, М. Шумилович, Я. Стецюк і панове Р. Купчинський, Іван Керницький, М. Понеділок, Я. Гриневич, С. Литвиненко.

Окремі вечори були присвячені вшануванні пам'яті Івана Франка, Юрія Клена, і Андрія Гарасевича. Реферат про Клена виголосив Є. Маланюк; читали твори В. Калин, І. Кононів і М. Ґерус. Доповідь про поезії Гарасевича — ред. В. Кравців, читали поезії пластунки. При співучасті членів „Слова" п. Дивнича і п. Голубенка вшановано Ювілята д-ра Неприцького-Грановського, проф. тут. університету, поета і гром. діяча. Дуже милий вечір провела публіка, слухаючи високо-мистецького читання Л. Крушельницькою баляд Тараса Шевченка. Реферував баляди проф. д-р В. Лев. Проф. Мирон Заклинський по повороті з подорожі по Греції ділився у Клюбі своїми враженнями з публікою, ілюструючи реферат світлинами. Чергові клюбові імпрези: „Вечір присвячений пам'яті Катрі Гриневичевої" враз з інтересною виставкою архіву УВАН-у; п. Докія Гуменна — обговорення книжки „Европа"; п. В. Чапленко — обговорення книжки „Чорноморці"; авторський вечер п. Дарії Ярославської; вечір молодих мистців; доповідь проф. д-р В. Січинського; концерт відомого композитора М. Фоменка; доповідь проф. І. Соневицького про релігійну музику; обговорення виставки української графіки, що відбулася в Клюбі; авторський вечір п. Ґеруса; обоговорення книжок п. І. Керницького і п. М. Понеділка. В дні 10 травня ц. р. відбудеться 13-ий з черги „Весняний Літературно - Мистецький Ярмарок,, в якому візьмуть участь теж колишні артисти львівської опери й драми.

Публіка, що буває на імпрезах Л. М. Клюбу, находить змогу почути живе українське слово, послухати співу чи музики та побачити твори мистців долота і кисти. Вступ на кожду імпрезу є низький. Користати повинен кождий, який по важкій праці дня бажає провести приємний і корисний вечір.

Український Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку виконав на протязі минулого пів року велику працю. І коли ви застановитеся, якими „чарами" те все діється, коли на цю важну установу, яка репрезентує нашу культуру у метрополітальному місті Ню Йорку, не має „ні цента" субвенції, то відповідь на це є: установа ця існує і діє через жертвенну працю її проводу і зрозуміння нашого громадянства, яке знає вагу тієї установи.

Я. Гриневич

ПОВІДОМЛЕННЯ УНС

для делеґатів 24-ої Конвенції УНСоюзу з Ню Йорку, Нюарку і околиці в справі виїзду до Клівленду.

В „Свободі" з 1-го травня ц. р. було подане повідомлення про те, що в неділю, 25-го травня 1958 р. о год. 9. рано плянується спільний виїзд делегатів на конвенцію за зниженою оплатою, якщо знайдеться бодай 25 зголошених наперед учасників.

З уваги на те, що деякі делегати бажають виїхати до Клівленду скоріше, щоб бути на місці вже в неділю рано, передбачається також збірний виїзд делегатів в суботу, 24-го травня 1958 р. о год. 11,05 вечером з Ґренд Сентрал стації в Ню Йорку, очевидно, також під умовою, що знайдетьса бодай 25 осіб, які зголосять охоту виїхати тим поїздом та наперед зложать ціну квітка в обі сторони, яка виносить кругло 31,50 дол. Зголошуватися треба зараз, не пізніше 15 травня ц. р. й зараз скласти гроші на квитки. Пригадуємо, що поворот не мусить відбуватися збірно й що знижковий квіток обов'язує також на поворот індівідуально в довільному часі. Тому, що повна ціна квітка, набута індівідуально виносить понад 43 дол., лежить в інтересі всіх делегатів включитися в одну з тих двох груп, щоб здобути знижку ціни.

Збірка делегатів суботнішної групи: в суботу 24-го травня ц. р. на Ґренд Сентрал Стейшен, біля Інформаційного бюра, о год. 10,30 вечером. Зголошення до цієї групи приймає секретар Відділу УНСоюзу, Василь Цюпа, 240 Е. 6 вул. Ню Йорк 3, Н. Й. тел. ORегон 4-5340.

Новленд і МекКлеллен за швидке ухвалення закону про охорону робітничих фондів

Вашингтон. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд зізнавав перший на відновлених переслуханнях на сенатській підкомісії праці і заявив, що він домагається поміркованого робітничого закону, але такого, який охороняв би добродійні робітничі фонди та не допустив би до таких надужить, які виявила була сенатська комісія для досліду надужить в робітничих спілках. Голова сенатської підкомісії праці сенатор Джан Ф. Кеннеді заявив під час відкриття підкомісії, що цього року треба б ухвалити законопроєкт, який охороняв би права робітників, світу працедавців і цілого народу. Секретар праці Джеймс П. Мічелл видав заяву, в якій домагається, щоб Конґрес ухвалив той законопроєкт, який предложив президент Айзенгавер. Інший законопроєкт в цій справі предложив сенатор Джан Ф. Кеннеді. Але представники зорганізованого робітництва не є вдоволені з обох цих законопроєктів. Демократичний сенатор Джан МекКеллен з Аркенсо заявив, що всі відчувають потребу ухвалення окремого закону, що охороняв би робітничі фонди. Та одночасно він сказав, що можна передбачити таку можливість, що на цій сесії не вдається ухвалити робітничого закону. Комісія Праці стоїть перед важким завданням, бо ухвалення цього законопроєкту належить до делікатних справ. Робітничі провідники хотіли б, щоб цей закон був дуже лагідний, але сенатори заявили під час виявів про фінансові надужиття в робітничих організаціях, що змагатимуть до ухвалення широкого законопроєкту. Поінформовані кола заявляють, що Палата не ухвалить законопроєкту навіть тоді, коли б його прийняв Сенат.

ПОВІДОМЛЕННЯ УСФ У СПРАВІ СТИПЕНДІЙ

Управа Українського Студентського Фонду повідомляє українське студентство, що як і давніше так і цього року, уділюватиме зворотні стипендії українсько-американським студентам на академічний рік 1958-1959, які студіюють або є прийняті на акредитований каледж чи університет.

Виповнені аплікації УС-Фонду з належними прилогами треба висилати до Управи Українського Студентського Фонду не пізніше 1-го червня ц. р. Стипендійні аплікації можна одержати з канцелярії УСФонду: 302 Вест, 13 ст., Ню Йорк 14, Н. Й. або безпосередньо від заст. голови п. Володимира Петришина: 261 West 22nd St., New York City, N. Y.

Управа Українського Студентського Фонду

● На Формозі (Тайвані) уперше в історії того острова застосовано військове летунство, як пожежну сторожу. З військових літаків скинено коло 200 гасильних бомб у боротьбі проти великої пожежі лісів.

Глибоким смутком оповила нас вістка про передчасну смерть видатного українського лікаря, щирого патріота та великого гуманіста, д-ра ОЛЕКСАНДРА ПЛІТАСА

Складаємо Дружині Покійного та цілій Родині наші глибокого та щирого співчуття.

О. КОЗЛОВСЬКИЙ, кол секретар УГА — УТГІ
Доц. д-р В. БІЛИНСЬКИЙ

З глибоким сумом сповіщаємо своїх Членів і все Українське Громадянство, що дня 30-го квітня 1958 року в Мілфорді, Конн., на 43-му році життя трагічно згинув старшина УПА, поручник 1-ої Української Дивізії УНА, учасник боїв під Бродами, учасник великих боїв УПА в Яселку, Пребишів, Команча, Щавне-Куляшне, Полонна, учасник великого рейду 1947 року в Західню Европу,

✝

„Боксер" — ОСИП ХОМА

Покійного поховано 3-го травня на кладовищі св. Лаврентія в Ню Гейвені.

Родині сл. пам'яті „БОКСЕРА" — О. ХОМИ — складає найглибше співчуття

ГОЛОВНА УПРАВА Т-ВА б. ВОЯКІВ УПА ім. ген.-хор Т. ЧУПРИНКИ в ЗДА

КОМУНІКАТ

про стан здоров'я хворого Архиєпископа Ігоря

На протязі двох місяців (25 грудня 1957 до 1 березня 1958) хворий Архиєпископ Ігор був на лікуванні в Колумбус госпітал, 227 Іст, 19 Стр. в Ню Йорку. Криза тривала цілий місяць. Другий місяць — лютий зійшов на скріплення вичерпаного організму.

Відразу повстала проблема мобілізації коштів. Хворий Владика Ігор не мав ніяких власних фондів і ніде не був забезпечений на випадок недуги. В шпиталі належало платити за кожний день побуту хворого по 25 дол. за саме утримання крім лікування.

В цьому місці належить підкреслити особливу заслугу Д. П. Сиротенка, троєтиса Св. Троїцької Парафії: довголітнього члена Парафіяльної Ради і б. церковного старости. Він, щоденно довгими годинами дижурував біля хворого і з своїх давніх ощаджень вплатив, в різні терміни в депозит госпиталю на утримання і лікування Архиєпископа Ігоря $1.939.95. Очевидно, Комітет Опіки над хворим прийняв офірність п. Сиротенка, як позику, яку належить звернути.

Почалася мобілізація коштів. В другій половині лютого довг п. Сиротенкові сплачено і всю належність шпиталю урегульовано. Кошти побуту і лікування в Колумбус шпиталі винесли $2.540.00. Ця сума зложена з збірок по церквах, збірок на підписні листи, збірок церковних сестрицтв, товариства молоді, церковного хору і окремих пожертв друзів болящого Владики.

Довше утримування хворого в Колумбус шпиталі було недоцільне. Цей шпиталь не має відділу регабілітації-відновлення ушкоджень організму. Належало підшукати шпиталь для спеціяльного лікування паралізованих частин тіла, відновлення функцій правої руки й ноги та мови. Таким закладом в Ню Йорку являється Неврологічний Інститут Ди Пресбітеріян Госпітал ет Колумбія — Пресбітеріян Медікел Сентер, 622 Вест, 168 Стр. Ню Йорку.

В цьому шпиталі є Український Інститут, фундатором і директором якого є український промисловець п. Джус, уфундував ліжко на 3 місяці кожного року для незаможних українців. Згідно реґуляміну згадане ліжко розраховане на чотирьох хорих по три тижні кожному.

На наше звернення Український Інститут прийняв на себе оплату ліжка в Неврологічному Інституті на протязі трьох неділь. 1-го березня ц. р. ми перевезли болящого Владику до згаданого шпиталю і віддали його під опіку спеціялістів. Це дало нам можливість короткого відпочинку в ділі мобілізації фондів для дальшого лікування.

Наслідки лікування очевидні. Одначе, на швидку поправу рахувати не можна. Три тижні проминуло швидко. Український Інститут продовжив оплату ліжка ще на один тиждень, а в кінці ще на п'ятий тиждень, до 4 квітня ц. р. включно.

Український Інститут оплачує в шпиталі лише побут — ліжко і харчування по $16.00 денно. Опіку лікарську, лябораторії, кардіограми, фізіотерапію, лікарства оплачуємо самі, тобто наш Комітет Опіки над хворим Архиєпископом Ігорем. За перших десять днів шпиталь виставив рахунок за лікування на $142.90.

Кінчається фінансова допомога Українського Інституту. З уваги, що поступ лікування в Неврологічному Інституті очевидний наслідки великі, хворий ще потребує шпитального лікування, перевозити хворого додому ще передчасно, ми рішаємось продовжити перебування Владики Ігоря в цьому самому закладі ще бодай один місяць.

Повідомляючи про це, звертаємося до Вас з просьбою про усердні молитви за недужого Владику і продовження грошових збірок.

За Комітет Опіки над хворим Архиєпископом Ігорем

† Архиєпископ Палладій

Олександер Миколайський

Ще одна свіжа могила. Ще на одного порідшали ряди тих, що колись із зброєю в руках ішли здобувати волю Україні. 19 квітня 1958 відійшов у вічність колишній учасник наших Визвольних Змагань в рядах Української Галицької Армії, Олександер Степанович Миколайський.

Народився Покійний 26-го квітня 1900 у Бориславі, студіював у гімназії в Дрогобичі, а з початком Визвольних Змагань вступив до УГА, в якій перейшов її бойовий шлях. Під час бою дістав контузію в голову, але видужавши, повернувся знову до бойових лав і згодом дістався до Києва.

Не встигли евакуватися перед большевицькою навалою, залишився й жив деякий час нелеґально, переховуючись у друзів і знайомих, та вкінці Чека вислідила й заарештувала його, а по кількох місяцях ув'язнення й тортур, засудила до заслання. Але під час переходу великого транспорту ув'язнених на стацію небіщикові, що був у тім транспорті, пощастило непомітно втекти. Друзі дали йому одежу й документи, він вирушив на захід, перейшов кордон і дістався до рідних місць, а відтак до Відня, де вступив на економічні студії.

Розуміючи, що лише сильна економічно нація має вигляди на успіх у боротьбі за самостійність, він перенісся на Волинь, де провадив організаційну, а потім керівчу працю в українській кооперації, не перериваючи тієї праці й за німецької окупації.

На еміґрації в Австрії працював в організаціях Українського Представництва. 1949 приїхав до ЗДА, замешкав у Вашингтоні, Д. К., а 1952 р. за порадою лікарів переїхав до Денверу, Колорадо, і тут вступив до Фармерс Юніон — одного з центрів американської сільсько - господарчої кооперації, де крім своєї щоденної фахової праці, брав участь в роботі керівної ради цієї установи, широко цікавився питанням американської с. г. економіки, і маючи першоджерельні інформації про її стан, писав ряд статтей про ці питання до „Свободи".

Та колишні поневіряння, а головно, наслідки контузії, прикоротили йому життя і по недовгій ($1\frac{1}{2}$ міс.), але тяжкій хворобі (рак мозку) його не стало. Численна громада з місцевої української колонії та американців з Фармерс Юніон відпровадили його в останню путь. Хай вільна американська земля буде йому легкою.

Ю. С.

НОВИЙ ЕТАП ТРАДИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОСКВИ І УКРАЇНА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

появилися в УССР двотомові видання Історії Української ССР і Історії української літератури. Як можна було передбачати, обидва твори повні перекручень, фальсифікацій і недомовлень. Про це широко писалось на еміґрації. Водночас на іміґрації появились деякі видання, які є прямим ударом по намаганнях Москви зовсім пофальшувати наше минуле і нашу культуру. Перевидано Історію України-Руси Михайла Грушевського, видано Історію української літератури Дмитра Чижевського, англійською мовою вийшов Огляд української історіографії Дмитра Дорошенка і Олександра Оглоблина і ін. У світлі цього в УССР не випадково піднімаються голоси, що видані там щойно підручники української історії і літератури неповні, що не використано в них усіх джерел, що багато джерел ховається в архівах і є недоступні для дослідника.

3. Коло восьми мільйонів українців, що живуть в СССР поза межами УССР, головно в Російській СФСР, позбавлені будь-яких прав національних меншин, не мають своєї преси, книжок, шкіл та ін. Такий ганебний курйоз існує в державі, яка на весь світ захвалює свою „справедливу" розв'язку національного питання. На цей факт кричучого насильства постійно звертає увагу українська еміґраційна преса. Про це тут і там появляються несміливі натяки в українській совєтській пресі. Тому не випадковим треба вважати, наприклад, такий факт: 15 листопада 1957 р. київська „Літературна Газета" принесла ентузіястичний звіт про поїздку групи українських письменників до Свердловська на Уралі для влаштування фестивалю української книжки, та про те, з яким захопленням прийняли цю подію українці, що живуть на цілому Уралі. А „Літературна Газета" з 18 березня ц. р. повідомила, що українську мову вивчають на філологічному факультеті Киргизького університету.

4. Кожного українця на рідних землях і на еміґрації вдаряє в очі факт, що ніби суверенна УССР не має власних дипломатичних представництв в інших державах. Щоб хоч частинно відкупитися українськими вимогами, Москва дозволила урочисто перетворити польський консулят у Києві на генеральний консулят („Радянська Україна", 20 грудня 1957), а недавно міністер закордонних справ УССР, Лука Паламарчук, звернувся з проханням до генерального секретаря ОН Гаммершилда допустити до утворення при ОН постійного представництва УССР. Досі такого представництва не було, дармащо УССР є членом-засновником Об'єднаних Націй.

Звичайно, всі ці вимушені поступки Москви страшенно малі. Від консуляту чи представництва в ОН далеко до нормальних дипломатичних взаємин із світом, таких хоч би, як їх мають сателіти СССР. Якась мала поступка Москви українцям в РСФСР, зовсім не означає, що вони скоро здобудуть культурну автономію. А проте, ці поступки доказують, що широким фронтом боротьби український народ може дечого добитися і що українська еміґрація може бути в цій боротьбі активним співчинником.

Короткі Вістки

● **Леді Астор**, одна з найпопулярніших в Англії аристократок - суспільних діячок, зробила „афронт" високому комісарові Південної Африки, серові Джанові Галловеєві, коли той, за традиційним звичаєм, на публічному показі квітів изхилився до неї і хотів її поцілувати в щоку. Вона відвернулась і подратовано заявила, що „не переносить" публічного цілування, навіть у крузі найближчої родини.

● **Італійський уряд** відмовився видати візи 50 совєтським туристам, заявивши, що їх приявність в Італії може закаламутити спокій під час парляментарних виборів, які відбудуться 25 травня.

● **Хоч лікарі богато говорять про шкідливість куріння**, американці на це не зважають і щораз більше курять. Американська Тютюнова Компанія в першій чверті цього року мала 12,439,000 долярів прибутку, — на 22 відсотки більше як в тому самому часі минулого року ($10,150,000). Ця компанія продукує цигарки: Лакі страйк, Пелл-Мелл, Герберт Терітон, Гіт Парейд і фільтер Тіп Терітон.

● **Коносуке Матсугіта**, 64-річний власник фабрики електричних приладів в Осака мав минулого року найбільший прибуток з-посеред усіх японців. Він заробив — за податковим зізнанням — 210,110,000 єн, себто $583,639. З того заплатив прибуткового податку $251,388.

● **Вулькан Етна на Сицилії** протягом останніх десятьох днів викидає ляву і попіл, а ночами над його кратером встає грізна заграва. Влада повідомила схвильованих мешканців узбіччя гори, що нема причини до паніки, але водночас вжила заходів, щоб на випадок небезпеки негайно евакувати їх.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Конґресова комісія за ближчу співпрацю між ЗДА і Канадою

Вашинґтон. — Окрема делеґація при Комісії Закордонних Справ в Палаті Репрезентантів у своєму звіті ствердила, що повинно заіснувати більше зрозуміння між ЗДА і Канадою і внаслідок того не було б тих „іритацій", які тепер є між населенням обох країн. Цей звіт підготовили два демократичні конґресмени Брукс Гейс і Френк М. Коффін, які ствердили, що представники обох країн однаково завинили в тому, що між ЗДА і Канадою немає гармонійної згоди в економічній ділянці. І ЗДА і Канада заряджували несправедливі для противної сторони мита та тарифові оплати. І ЗДА і Канада шкодили економічним інтересам свого партнера. Також представники обох держав однобічно вирішували деякі економічні проблеми, не питаючи про згоду й опінію свого сусіда. Згадані конґресмени пропонують докладніше дослідити справу економічних відносин між обома країнами, зменшити мито для збільшення торгівлі між ЗДА і Канадою. Окрема конґресова комісія або підкомісія повинна постійно цікавитися проблемою взаємовідносин між ЗДА і Канадою. Більше туристів повинно звиджувати обидві держави.

В Колюмбії вибрали на президента Альберта Ллераса Камарґа

Боґота, Кольомбія. — 4-го травня в загальних виборах вибрали на президента країни на протяг 1958-1962 років Альберта Ллераса Камарґа, члена Ліберальної партії, але з підтримкою і Консервативної партії. Згідно з умовою, на другу каденцію має бути президент з Консервативної партії. У виборах брало участь тільки 3,000,000 голосів, хоч минулого року під час виборів до конґресу було 3,500,000 активних виборців. Менше число виборців пояснюють тим, що не було активнішої участи у виборах, бо всі сподівалися, що переможцем може вийти тільки Ллерас Камарґо.

Бюро погоди передбачає холодний травень

Вашинґтон. — Бюро погоди ЗДА передбачає, що цьогорічний травень в більшості стейтів буде холодний. Пересічна температура в травні повинна бути така: в Ню Йорку — 61.3; Шикаґо — 59.2; Денвері (Колорадо) — 56.3 і Сан Франсіско —56.6. Бюро передбачає: „В північній частині стейтів, які лежать між горами Скелястими і Апалачськими буде холодніше як нормально. Тепліше від нормальної температури буде тільки на західньому і південному узбережжях та в стейтах Нової Англії. Атмосферичних опадів має бути в травні досить, а у всіх східніх і центральних стейтах дощів буде більше як нормально. Менше дощів від нормального стану буде в західніх і північних стейтах по Висконсин і в Тексасі та на Флориді. Бюро погоди пригадує, що ці передбачення роблені на основі стану погоди і умов атмосферичних при кінці квітня, і тому в травні можуть бути деякі зміни.

Малі фарми не виплачуються

Вашинґтон. — На річній конвенції Торговельної Палати ЗДА зізнавав колишній асистент секретаря рільництва декан Рільничого каледжу при Пирдю університеті Ірл Л. Бац, який твердив, що внаслідок механізації праці малі так звані родинні, фарми цілком не виплачуються, бо вони не можуть запевнити членам цих фармерських родин гідного рівня життя. Бац сказав, що власників дрібних фарм або треба постійно підтримувати або треба б їм порадити, щоб шукали собі праці в промислі або в торгівлі. Це повинні зрозуміти члени Конґресу і не підтримувати дрібних фармерів, радив сільськогосподарський фахівець.

Криза „Дейлі Воркера" свідчить про перемогу Москви серед американських комуністів

Вашинґтон. — Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер зізнавав на Підкомісії Видатків в Палаті Репрезентантів і заявив, що криза партійного комуністичного органу „Дейлі Воркер" зовсім не свідчить про послаблення комуністичної партії ЗДА, тільки є ознакою того, що в тій партії перемогла та фракція, яка добровільно стоїть за необмежену контролю над собою Москви. Невтаємничені особи могли думати, що криза в комуністичному часописі спричинена недостачею грошей, але вдійсності вона була виникла внаслідок боротьби двох відламів: просовєтського, очолюваного Вільямом З. Фостером і Юджіном Деннісом та іншим з Джаном Ґейтсом на чолі. Перемогла просовєтська фракція, яка „сліпо виконуватиме диктат Москви, як це вона робила вже в минулому".

СЕНАТОР ЕЙКЕН ПРО МОЖЛИВІСТЬ 4-ДЕННОГО ТИЖНЯ ПРАЦІ

Вашинґтон. — Республіканський сенатор із Вермонту Джордж Ейкен заявив, що треба вивчати справу 4-денного тижня праці, бо справа безробіття не є тимчасова, тільки хронічна. Якби не було двох воєн в останніх 20-ох роках, то ми були б мали постійну справу безробітних перед собою. Технічні поліпшення й винаходи зменшують число затруднених, тому треба думати, що робити з робітною силою країни.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАҐО, Ілл. — Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220, відбудуться в суботу, 10-го травня 1958 р., о год. 7:30 веч., в тій самій залі, де завжди. Проситься всіх членів і членкинь прибути на час, бо маємо важливі справі до вирішення, як також справи передконвенційні. — Г. Гаврилюк, предс.; Е. Блідий, кас.; Г. Гарасим, секр і делеґат, М. Блідий, делеґат.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 155 УНСоюзу подає до відома своїм членам, що Місячні збори відбудуться у п'ятницю, 9-го травня 1958 р., о год. 7-ій веч. Проситься членів прибути та подати проєкти своїм делеґатам на конвенцію УНСоюзу. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості. — М. Чумер, секр.

БРУКЛИН (Савт). — Б-во св. о. Миколая, Відд. 293, повідомляє, що Місячні збори відбудуться — не в другу неділю місяця, як звичайно, — але в п'ятницю, 9-го травня 1958 р., після майового Богослуження, о год. 7:30 веч., в залі церковній — 258 19 вул. Проситься конечно прибути на ці збори, бо є до полагодження справи новорічної імпрези і прогулянки на Союзівку, як також плачення вкладок на місячних зборах. А. Данильчук, гол.; В. Мизак, кас і делеґат на конвенцію; М. Демидчук, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 325, повідомляє, що Передконвенційні збори відбудуться в суботу, 10-го травня 1958 р. в УНДомі при 216-218 Гренд вул, о год. 8-ій веч. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів явитися точно. Будуть дуже важливі наради, як проєкти для делеґатів на конвенцію УНСоюзу та звіт з „Бір Парті" — І. Малик, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Мир", Відд. 324, повідомляє, що Звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 10-го травня 1958 р., о год. 7-ій веч. Є деякі важливі справи до полагодження, при чому проситься вирівняти залеглі вкладки. — Г. Бучко, предс.; І. Струк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря" Відд. 69, відбудуться в суботу, 10-го травня 1958 р., о год. 8-ій веч, у церковній залі св. Юрія, заля ч. 5, під ч. 33 Іст 7-ма вул. Просимо всіх членів прибути на збори. — М. Ликтей, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Б-во св. Михаїла, Відд. 142, повідомляє своїх членів, що Місячні збори відбудуться в суботу, 10 травня 1958 р., о год. 8-ій веч., в УНДомі — 214 Fulton St. Управа Відділу просить про найчисленнішу участь — М. Маркович, секр.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Т-во ім. М. Шашкевича, Відд. 94, повідомляє членів, що Чвертьрічні збори відбудуться в суботу, 10-го травня 1958 р., о год. 7-ій веч., в Укр. Дем. Клюбі, під ч. 2376 Grayling. Рівночасно подається до відома, що на літній сезон (травень, червень, липень і серпень) збори будуть відбуватися в суботу, о год. 6:30 веч., а не в неділю. Просимо прибути на ці збори, з огляду на звіти Контр. Ком. з діяльности за три місяці, як також будуть й інші важливі справи, про які члени повинні знати. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглі вкладки. Члени, які платять місячно, повинні платити точно щомісяця. — Адреса фінансового секретаря: —

Walter Krushelnicki
3201 Hanley Street
Hamtramck 12, Mich.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ТАРЗАН, ч. 4054. Це ж так просто!

Тарзанів задум здійснився, бо бестії попадали навколішки і в забобонному жаху поплазували геть від жертвенної зброї.

Вала миттю використала ситуацію. — На свої мешкання!... Щоб мене більше не дратувати!

І тоді, коли зімбані покірно залишили кімнату, Тарзан розтяв шнури на Стіві Гаррісі...